

NUTS II REGIJE KAO DIO KOHEZIJSKE POLITIKE EUROPSKE UNIJE

datum prijave: 19.10.
datum prihvatanja: 6.12.

UDK 332.1:338.2:061.1 EU
Ostali radovi

Sanja Bošnjak, univ.spec.oec.
Vidra-agencija za regionalni razvoj Virovitičko-podravske županije
Augusta Šenoa 1, 33 000 Virovitica
Telefon: 033-722-043, faks: 033-722-060, e-mail: sanjabosnjak1@gmail.com

Edita Tolušić, dipl.iur., univ.spec.admin.publ.
Visoka škola za menadžment u turizmu i informatici u Virovitici
Matije Gupca 78, 33 000 Virovitica
Telefon: 033/492-272, faks: 033/492-037, e-mail: edita.tolusic@vsmti.hr

SAŽETAK - NUTS II podjela regija prema kriterijima koje je uspostavio EUROSTAT za područje čitave Europske unije (EU) i zemalja pristupnica, nužna je za učinkovito praćenje korištenja sredstava iz Strukturnih fondova EU. Iako se radi samo o statističkoj podjeli, dakle bez elemenata upravljačkog karaktera ili o podjeli neadministrativnog tipa, nedavna podjela RH na dvije statističke regije - Kontinentalna i Jadranska Hrvatska, uzburkala je širu javnost na području Slavonije i Baranje, odnosno na dijelu sadašnje Središnje i Istočne (Panonske) Hrvatske. Osnovni razlog toj podjeli je mogućnost povlačenja sredstava s manjim udjelom sufinanciranja, veći izbor razvojnih prioriteta i najizdašnija bespovratna sredstva Cilja 1. Konvergencije za čitavo područje RH i to do 2027.godine, kako tvrde izvori resornog Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU. Međutim, povezivajući dvije velike regije Panonsku i Sjeverozapadnu u jednu - Kontinentalnu, otvorilo je niz pitanja u smislu financijske i administrativne učinkovitosti lokalne i regionalne samouprave u ovim dvjema, ni po čemu sličnim regijama koje čak nemaju niti isti start u utrci za što većim izvorom bespovratnih razvojnih sredstava koje nam obilato nudi nova Kohezijska politika EU za razdoblje 2014.-2020. Što u toj utrci čeka slavonske županije, opterećene nizom gospodarskih i socijalnih problema, za sada je velika nepoznanica.

Ključne riječi: NUTS II, regionalni razvoj, kohezijska politika, fondovi EU

SUMMARY - NUTS II region classification has been set up according to criteria by EUROSTAT for the area of the entire EU and accession countries, it is necessary for efficient tracking of use of funding from EU Structural funds. Even though it is only a statistical division, that is without elements of management character or a division of non-administrative type, the recent division of the Republic of Croatia into two statistical regions - Continental and Adriatic Croatia, has stirred up the wider public on the area of Slavonia and Baranya, that is on the part of current Central and Eastern (Pannonia) Croatia. The main reason for this division is the possibility of withdrawal of funds with a smaller co-financing rate, bigger choice of development priorities and the most generous grants of Objective 1. Convergence for the entire area of the Republic of Croatia until the year 2027, as claimed by sources from the relevant ministry of regional development and EU funds. However, by connecting two large regions, Pannonia and Northwestern, into one - Continental, has opened up a series of questions in a sense of financial and administrative efficiency of local and regional self-government in these two, in no way similar regions that even don't have the same start in a race for the highest possible source of developmental grants that are being abundantly offered by the EU Cohesion policy for the 2014-2020 period. What is in store in this race for Slavonian Counties, burdened by a series of economic and social problems, is for the time being unknown.

Key words: NUTS II, regional development, cohesion policy, EU Structural funds

1. UVOD

Kao dio pravne stečevine koju je Republika Hrvatske bila dužna prihvatiti prije pristupanja Europskoj uniji bilo je usklađivanje statističkih prostornih jedinica prema klasifikaciji Europske unije, a koja se utvrđuje prema NUTS¹ metodologiji propisanoj Uredbom (EZ) br. 1059/2003 Europskog parlamenta i Vijeća o donošenju zajedničke klasifikacije teritorijalnih jedinica za statistiku (NUTS).

Prema navedenom, Republika Hrvatska je u ožujku 2007. godine² usvojila Nacionalnu klasifikaciju prostornih jedinica za statistiku³ koja je rađena prema NUTS klasifikaciji za države članice Europske unije, i koja je usuglašena s Eurostatom⁴ odnosno Europskom komisijom, a prema kojoj je Hrvatska podijeljena u tri statističke regije i to:

1. Sjeverozapadna Hrvatska koja obuhvaća sljedeće županije: Grad Zagreb, Zagrebačka županija, Krapin

² Narodne novine, broj: 35/07

³ pojam NUTS primjenjuje se od datuma ulaska države u EU, a do tada se koristi pojam prostornih jedinica za statistiku.

⁴ statistički ured Europske unije - the Statistical Office of the European Communities

¹ fr. Nomenclature des unités territoriales statistiques

sko-zagorska, Varaždinska, Koprivničko-križevačka, Međimurska županija,

2. Središnja i Istočna (Panonska) Hrvatska koja obuhvaća sljedeće županije: Bjelovarsko-bilogorska, Virovitičko-podravska, Požeško-slavonska, Brodsko posavska, Osječko-baranjska, Vukovarsko-srijemska, Karlovačka, Sisačko-moslavačka županija

3. Jadranska Hrvatska koja obuhvaća sljedeće županije: Primorsko-goranska županija, Ličko-senjska, Zadarska, Šibensko-kninska, Splitsko-dalmatinska, Istarska, Dubrovačko-neretvanska županija.

Međutim, Nacionalnom klasifikacijom prostornih jedinica iz 2012. godine⁵ došlo je do promjena na način da je Hrvatska podijeljena na dvije statističke regije (Kontinentalnu i Jadransku Hrvatsku), a navedena promjena uslijedit će s prvim siječnjom 2013. godine.

Time se otvorila rasprava, odnosno pojavile su se dvojbe o opravdanosti predloženog rješenja glede spajanja dosadašnjih dviju sjevernih jedinica u jednu jedinstvenu jedinicu koja bi uključivala cijelu kontinentalnu Hrvatsku i to ponajprije u smislu financijske i administrativne učinkovitosti lokalne i regionalne samouprave u ovim dvjema ni po čemu sličnim regijama, a koje čak nemaju niti isti start u utrci za što većim izvorom bespovratnih razvojnih sredstava koje nam nudi nova Kohezijska politika EU za razdoblje 2014.-2020. godine.

2. NUTS II REGIJE U EUROPSKOJ UNIJI

Regionalna statistika važan je dio ukupnog europskog statističkog sustava odnosno Eurostat-a koji prikuplja ekonomske i socijalne podatke o životu u EU i to što je moguće sličnije nacionalnom nivou. Sva statistika na regionalnom nivou mjeri se putem teritorijalnih jedinica za statistiku (NUTS) na zakonodavnoj osnovi i obvezna je za svaku članicu EU. NUTS je hijerarhijska klasifikacija koja svaku zemlju članicu dijeli na NUTS 1 nivo. Nadalje se dijeli na regije NUTS 2 nivoa te potom na subregije NUTS 3 nivoa. NUTS regije su u pravilu administrativne jedinice s ulogom regionalnih/lokalnih vlasti. Administrativne i prirodno geografske jedinice u ranijim članicama EU su uzete kao statističke jedinice, dok je svakoj zemlji članici dan izbor za podjelu na administrativne i statističke jedinice.

Osnovni kriteriji za klasifikaciju NUTS jedinica je broj stanovnika (v.Tablicu 1.).

Tablica 1. Klasifikacija NUTS jedinica

RAZINA	MINIMALNO STANOVNIKA	MAKSIMALNO STANOVNIKA
NUTS 1	3 milijuna	7 milijuna
NUTS 2	800.000	3 milijun
NUTS 3	150.000	800.000

Izvor: autor

U slučaju da je ukupno stanovništvo neke zemlje članice EU ispod minimuma NUTS nivoa, zemlja ima mogućnosti samostalnog kreiranja takve teritorijalne jedinice. Promjene NUTS klasifikacije su moguće u drugoj polovici svake četvrte godine. O tim promjenama, kao i o svim ostalim promjenama administrativnih jedinica koje mogu imati utjecaj na NUTS klasifikaciju, zemlja članica EU dužna je obavijestiti Europsku komisiju.

U EU su različita ustrojstva NUTS jedinica, posebno u zemljama EU-15 (prije velikog proširenja 2004. godine) prema njihovim klasifikacijama:

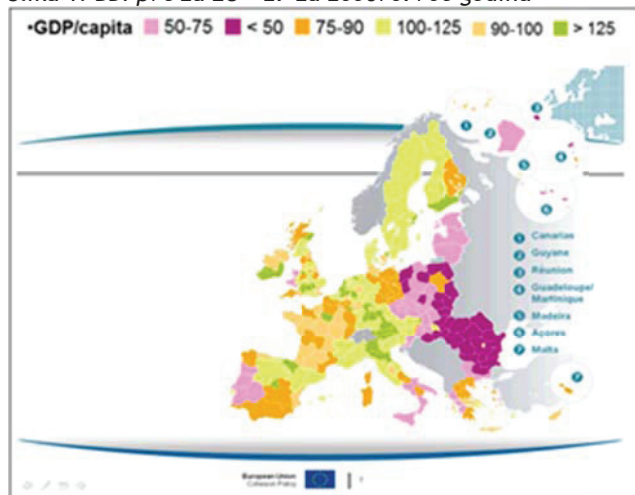
- NUTS 1: "Gewesten/Regions" u Belgiji; "Länder" u Njemačkoj;; "Continente", "Região dos Açores" and "Região da Madeira" u Portugalu; "Scotland, Wales, Northern Ireland" i "Government Office Regions of England" u Velikoj Britaniji.
- NUTS 2: "Provincies/Provinces" u Belgiji; "Regierungsbezirke" u Njemačkoj; "Periferias" u Grčkoj; "Comundidades y ciudadesautonomas" u Španjolskoj; "Régions" u Francuskoj; "Regions" u Irskoj; "Regioni" u Italiji; "Provincies" u Nizozemskoj i "Länder" u Austriji.
- NUTS 3: "arrondissements" u Belgiji; "amtskommuner" u Danskoj; "Kreise/kreisfreie Städte" u Njemačkoj; "nomoi" u Grčkoj; "provincias" u Španjolskoj; "départements" u Francuskoj; "regional authority regions" u Irskoj; "provincie" u Italiji; "län" u Švedskoj.

Povezanost regija sa kohezijskom politikom EU upravo se manifestira kroz ciljeve kohezijske politike. Osim teritorijalnog ustroja prema NUTS klasifikaciji, kao osnovni makroekonomski pokazatelj razvoja regije je Bruto domaći proizvod. Prvi cilj kohezijske politike koji ima na raspolaganju 82 posto ukupnih sredstava ove politike, a odnosi se na Konvergenciju upravo je na raspolaganju onim NUTS II regijama koje imaju BDP p/c ispod 75 % prosjeka EU, dok je drugi cilj koji se odnosi na konkurentnost namijenjen onim regijama iznad 75% prosjeka EU.

Na Slici 1. vidljive su regije NUTS II nivoa u cijeloj EU sukladno prosjecima BDP za razdoblje 2006.-2008. godine.

⁵ Narodne novine, broj: 96/12

Slika 1. BDPp/c za EU- 27 za 2006/07/08 godinu

Izvor: Eurostat

Gornja slika predstavlja raspodjelu bogatstva i moći u Europskoj uniji. Iz slike je vidljivo da regije EU-15 zemlja s Londonom su najbogatije u EU. Od 268 regija u EU - 27 zemlja, Prag kao posebna regija posebno se izdvaja među članicama iz 2004. godine te je među 20 najrazvijenijih. Deset najsiriomašnijih regija su u Bugarskoj i Rumunjskoj te 12 puta zaostaju za najbogatijim regijama. Najveće razlike u regijama su u zemljama poput Velike Britanije, Francuske, Belgije i Slovačke jer najveći BDP p/c je zabilježen u glavnim gradovima što značajno smanjuje mogućnost korištenja sredstava kohezijske politike.

3. NUTS II REGIJE U REPUBLICI HRVATSKOJ

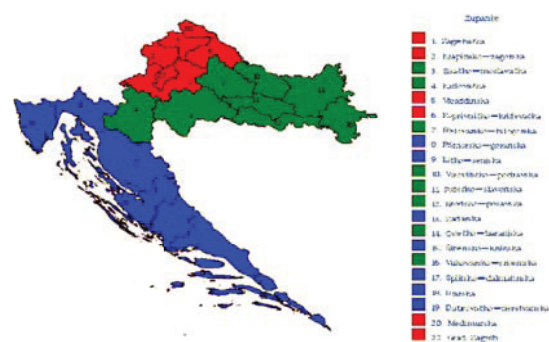
Utvrđivanje NUTS jedinica prema EU klasifikaciji, kao što je već rečeno, dio je pravne stečevine EU, koju je zemlja kandidat obavezna prihvatiti prije pristupanja Uniji. Sukladno obvezi iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, koji je na snazi između Republike Hrvatske i država članica EU, Državni zavod za statistiku je u ime Republike Hrvatske pripremio prijedloge teritorijalnih jedinica (statističkih regija), koji su u skladu s europskim statističkim standardom NUTS. U ožujku 2007. Europska komisija je potvrdila usklađenost prijedloga podjele Republike Hrvatske na tri NUTS 2 regije (Sjeverozapadna Hrvatska, Središnja i Istočna (Panonska) Hrvatska i Jadranska Hrvatska), Nacionalna klasifikacija statističkih regija u Hrvatskoj je uspostavljena (Narodne novine, br. 35/07), a Državni zavod za statistiku započeo je s prikupljanjem regionalnih statistika, u skladu sa strukturom uspostavljene klasifikacije. Postojeća administrativna podjela Republike Hrvatske odgovara kriterijima statističke podjele na razinama NUTS I (cijela Hrvatska), NUTS II (Sjeverozapadna Hrvatska, Središnja i Istočna (Panonska) Hrvatska i Jadranska hrvatska), NUTS III (županije).

Tablica 2. Makroekonomski podaci NUTS II regija u RH

NUTS 2	stanovništvo	stanovništvo (%)	BDP p/c uključena „siva ekonomija“ u €	BDP p/c EU 27 = 100
Središnja i Istočna (Panonska)	1.351.517	30,46	6.926,26	36
Jadranska Hrvatska	1.427.008	32,16	9.584,31	50
Sjeverozapadna Hrvatska	1.658.935	37,38	12.681,00	66
	4.437.460	100,00	9.932,44	52

Izvor: Definiranje razvojnih prioriteta širih regija (NUTS 2), Zagreb, Ekonomski fakultet

Slika 2. NUTS II regije u RH (stanje 2008.-2012.)

Izvor: Definiranje razvojnih prioriteta širih regija (NUTS 2), Zagreb, Ekonomski fakultet

U okviru kohezijske politike EU, statističke jedinice NUTS služe kako bi se utvrdila razina i vrsta pomoći kojom EU financira kohezijsku politiku tj. razvojne aktivnosti zemalja članica, sukladno strateškim smjernicama donesenim na razini EU. Osim za provođenje kohezijske politike EU, regionalne statistike imaju veliki značaj i za provođenje politike tržišnog natjecanja, poljoprivredne i drugih politika u EU. Temeljem statističkih indikatora (od kojih je najvažniji regionalni BDP po glavi stanovnika) utvrđuje se koja su područja u EU na nacionalnoj i subnacionalnoj razini pogodna za primjenu instrumenata ovih politika, sukladno mjerilima zajedničkim za čitavo područje Europske unije.

U kolovozu 2012. godine Vlada Republike Hrvatske s Europskom komisijom dogovara novu statističku podjelu na dvije regije, spaja Središnju i Istočnu (Panonsku) Hrvatsku i Sjeverozapadnu Hrvatsku te Grad Zagreb. Ova regija sada broji 13 županija i grad Zagreb, ima više od 2,9 mil. stanovnika te prosječan BDP p/c koji iznosi 64,1 od prosjeka EU 27. Ovom podjelom BDP regiji Panonske Hrvatske umjetno je udvostručen. Jadranska Hrvatska ostaje nepromijenjena. Odluka stupa na snagu s 1.1. 2013. i primjenjuje se za instrumente kohezijske politike od srpnja 2013.

Slika 3. NUTS II podjela RH od 2013. godine

Izvor: Nova statistička klasifikacija prostornih jedinica RH - prezentacija, 2012.

Nezadovoljni netransparentnim načinom donošenja ove odluke, ne poštujući temeljna načela kohezijske politike, a posebno načelo partnerstva, krenule su lavine nezadovoljstva čelnih osoba Središnje i Istočne (Panonske) Hrvatske. Objašnjenje resornog Ministarstva regionalnog razvoja i fondova EU je sljedeće: „Sva područja RH će moći koristiti sredstva iz Strukturnih fondova s najvećim stupnjem povoljnosti najmanje do 2027. godine. Omogućuje se veća razina državnih potpora korisnicima na području sjeverozapadne Hrvatske. Olakšava planiranje i provedbu razvojnih projekata zbog jednakih pravila na cijelom teritoriju RH. Zbog uključenosti grada Zagreba povećava ukupni apsorpcijski kapacitet RH. Olakšava administrativno praćenje provedbe Operativnih programa. Važno je naglasiti da nova podjela i dalje omogućuje fleksibilnost u pogledu usmjeravanja sredstava na pojedina područja unutar statističkih regija.“ (Nova statistička klasifikacija prostornih jedinica RH - prezentacija, 2012:6).

Ova odluka donijela je u neravnotežan položaj slavonske županije jer su im oslabljene startne pozicije u utrci za sredstvima kohezijske politike radi smanjenih financijskih i administrativnih kapaciteta ovih županija, nedostatka sredstava za financiranje potrebne projektne dokumentacije kao i smanjenih kapaciteta za provedbu (pred-financiranje projekata).

Stoga je Hrvatska zajednica županija uputila resornom ministarstvu sljedeće preporuke za ublažavanje posljedica ove odluke, koja samo odgovara Sjeverozapadnoj Hrvatskoj. To su sljedeće preporuke:

- Donošenje Zakona o potpomognutim područjima
- Definiranje kriterija i sustava bodovanja na način da se potpomognutim područjima omogući ravnopravni položaj imajući u vidu njihove financijske i administrativne kapacitete
- Donošenje posebnih Grant shema za potpomognuta područja

- Osiguranje znatnih financijskih sredstava za pred-financiranje, sufinanciranje i izradu tehničke dokumentacije za potpomognuta područja
- Poboljšanje suradnje Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije sa županijama i razvojnim agencijama
- Uključivanje županija i županijskih razvojnih agencija pri izradi novih Operativnih programa za Strukturne fondove 2014.-2020.g.
- Novom podjelom na dvije statističke regije nužno je pokrenuti proces izmjene Strategije regionalnog razvoja te definiranja novih prioriteta statističkih regija što će biti zahtjevan i dugotrajan proces
- Osigurati uvid županijama/razvojnim agencijama u projekte koje pripremaju javna poduzeća (Hrvatske vode, Hrvatske šume, Hrvatska elektroprivreda i dr.) i omogućiti transparentnije odlučivanje (na razini županijskih partnerskih vijeća i partnerskih vijeća NUTS II regija) koji su to projekti koji će se pripremati i financirati unutar pojedinih Operativnih programa
- Institucionalno i financijsko jačanje regionalnih koordinatora - županijskih razvojnih agencija

4. KOHEZIJSKA POLITIKA EUROPSKE UNIJE

Kohezijska politika (Cohesion Policy) EU ima za cilj smanjiti regionalnu nejednakost i učiniti gospodarski razvoj održivim u kontekstu globalizacije i dinamičnijeg rasta svih regija EU, a posebno prema NUTS II regijama. Kohezijska politika obuhvaća znatan dio proračuna EU s ciljem sektorskog i teritorijalnog usmjeravanja sredstava prema onim regijama koje su manje razvijene. Usmjeravanje sredstava radi se putem europskog kohezijskog programa i nacionalnih operativnih programa sukladno instrumentima razvoja Kohezijske politike odnosno Strukturnim fondovima EU.

U svrhu usmjeravanja sredstava Proračuna EU prema regijama, postoje 3 osnovna cilja kohezijske politike:

- cilj 1. Konvergencija, kojom najnerazvijenije regije EU imaju na raspolaganju 82 % sredstava kohezijske politike,
- cilj 2. Konkurentnost i zapošljavanje, na koji se odnosi 16% sredstava i
- cilj 3. Međuregionalna suradnja na koju se odnosi 2,5% sredstava.

Praćenje učinaka ove politike putem instrumenata razvoja kohezijske politike (strukturni fondovi) usmjeravano je najvećim dijelom prema NUTS II regijama, budući se radi o velikim, uglavnom infrastrukturnim projektima čiji učinci mogu biti mjerljivi samo na većem području. Glavni

instrumenti regionalnog razvoja su: Europski fond za regionalni razvoj (ERDF) koji u svim zemljama članicama EU sufinancira investicije u fizičku infrastrukturu. Europski socijalni fond (ESF) provodi se sukladno ciljevima Europske strategije zapošljavanja, dok Kohezijski fond sufinancira uglavnom projekte vezane za razvoj prometa, zaštite okoliša u onim zemljama koje imaju BND manji od 90% europskog prosjeka.

Rezultati zadnjeg kohezijskog razdoblja koje je trajalo do 2006. godine su itekako mjerljivi indikatori:

- 8400 km rekonstruiranih i novoizgrađenih željezničkih pruga,
- 5100 km rekonstruiranih i novoizgrađenih cesta,
- Omogućen pristup pitkoj vodi za više od 20 mil. ljudi,
- 10 mil. ljudi svake godine pristupilo nekom obliku doživotnog učenja,
- Kreirano više od jedan milijun radnih mjesta i
- Povećan BDP/pc od 5 % u novim zemljama članicama EU.

Trenutno kohezijsko razdoblje traje do 2013. godine u kojemu se očekuje i punopravno članstvo Republike Hrvatske. Od 1. srpnja 2013. godine institucije Republike Hrvatske imat će pristup kohezijskim sredstvima, no prije toga nužno je verificiranje pristupnog ugovora u 27 zemalja članica te kvalitetna priprema hrvatskih institucija u korištenju ovih sredstava.

4.1. KOHEZIJSKO RAZDOBLJE 2014.-2020.

Prema prijedlogu Europske komisije za sljedeće sedmogodišnje proračunsko razdoblje, za kohezijsku politiku namijenjeno je 376 bilijuna EURA. U taj iznos uračunato je i 40 bilijuna EURA koje će se koristiti za budući poseban fond iz kojeg će se financirati prometna, energetska i telekomunikacijska infrastruktura. Za izravnu potporu razvoju i konkurentnosti svih europskih regija namijenjeno je preostalih 336 bilijuna EURA. Ukupno će za kohezijsku politiku biti namijenjeno nešto iznad 32% europskog proračuna.

Prema prijedlogu Europske komisije, 162,6 milijarda eura ili 48,3 posto ukupnog iznosa, namijenjeno je za regije čiji je BDP po glavi stanovnika ispod 75 posto europskog prosjeka.

Za razvijenije regije, čiji je BDP iznad 90 posto europskog prosjeka, predviđeno je 53,1 milijarda eura ili 15,7 posto. Europska komisija je uvela novu kategoriju "tranzicijskih regija", čiji je BDP između 75 i 90 posto europskog prosjeka i za njih je predviđeno 39 milijarda ili 11,6 posto sredstava za kohezijsku politiku.

Za teritorijalnu suradnju namijenjeno je 11,7 milijarda eura ili 3,48 posto, a za Kohezijski fond 68,7 bilijuna EURA ili 20,4 posto od kojih je 10 bilijuna EURA rezervirano za prometne mreže.

4.2. CILJEVI NOVE KOHEZIJSKE POLITIKE

Ciljevi nove kohezijske politike usklađeni su s Agendom 2020., a odnose se na zapošljavanje, istraživanje i razvoj, klimatske promjene i korištenje energije s nižim udjelom karbona, obrazovanje, smanjenje siromaštva odnosno socijalnu inkluziju.

Tematski ciljevi kohezijske politike su:

1. Jačanje istraživanja, tehnološki razvoj i inovacije
2. Jačanje pristupa i korištenje informacijske i komunikacijske tehnologije
3. Jačanje konkurentnosti malih i srednjih poduzeća, u poljoprivrednom sektoru (za EAFRD) i ribolovu i akvakulturi (za EMFF)
4. Poticanje ka niskoj razinom ugljika u svim sektorima
5. Prevencija klimatskih promjena, prevencija rizika i upravljanje
6. Zaštita okoliša i promicanje resursa učinkovitosti
7. Promocija održivog prometa i uklanjanje uskih grla u ključnim mrežne infrastrukture
8. Promocija zapošljavanja i potpora mobilnosti radne snage
9. Promocija socijalnog uključivanja i borbe protiv siromaštva
10. Investiranje u obrazovanje, vještina i cjeloživotno učenje
11. Poboljšanje institucionalnih kapaciteta i učinkovite javne uprave

Ovi tematski ciljevi moraju biti ugrađeni u osnovne nacionalne strateške dokumente za povlačenje sredstava iz kohezijske politike odnosno strukturnih fondova (operativni programi i Nacionalni strateški referentni okvir), a planiraju se za sedmogodišnje razdoblje, te se revidirati mogu na godišnjoj osnovi.

5. ZAKLJUČAK

Kako je politika regionalnog razvoja javna politika, odnosno sustavna djelatnost koju vodi središnja državna vlast i to na način da se pomaže i podupire ravnomjeran i održiv gospodarski i sveukupni društveni razvoj na čitavom teritoriju države, nesumnjiv je zaključak da državna vlast prilikom podjele Republike Hrvatske na dvije, odnosno sada na tri NUTS regije u svakom slučaju mora imati za cilj mogućnost prijavljivanja što relevantnijih projekata od strane hrvatskih regija na strukturne fondove EU, a što bi trebalo pratiti i osiguravanje, odnosno jačanje administrativne i financijske potpore regijama predlagateljima projekata. Samo uz pripremu nacionalnih strateških dokumenata, osnaživanje projektnih timova u općinama/ gradovima i županijama, uz partnerski odnos državne i lokalne (regionalne) samouprave i

poticanje poduzetničke inicijative za uključivanje u financiranje iz EU fondova, ovisit će uspješnost u korištenju strukturnih fondova.

6. LITERATURA

1. Čavrak, V. (2008.): Definiranje razvojnih prioriteta širih regija (NUTS 2), Zagreb, Ekonomski fakultet
2. Nacionalna klasifikacija prostornih jedinica za statistiku (NKPJS), NN 35/07
3. Nacionalna klasifikacija prostornih jedinica za statistiku 2012. (NKPJS 2012.), NN 96/12
4. Nova statistička klasifikacija prostornih jedinica RH - prezentacija, 2012.
<http://www.mrrsvg.hr/default.aspx?id=1112>
5. Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske, 2011.-2013.
http://www.mrrfeu.hr/UserDocImages/STRATEGIJA_REGIONALNOG_RAZVOJA.pdf
6. Eurostat. Regions and cities statistics
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/region_cities/introduction (10.11.2012)